

Sygn. akt X GC 453/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 grudnia 2016 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach X Wydział Gospodarczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Małgorzata Korfanty
Protokolant:	Agnieszka Demucha

po rozpoznaniu w dniu 7 grudnia 2016 r. sprawy

na rozprawie

z powództwa: (...) **Spółki z o.o. w B.**

przeciwko: **Biuro (...) Spółce z o.o. w Z.**

o zapłatę

1) oddała powództwo;

2) zasądza od powoda (...) Spółki z o.o. w B. na rzecz pozwanego Biura (...) Spółki z o.o. w Z. kwotę 7.217,00zł (siedem tysięcy dwieście siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu.

SSO Małgorzata Korfanty

Sygn. akt X GC 453/15

UZASADNIENIE

Powód (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w B. wniósł o zasądzenie od pozwanego Biura (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Z. kwoty 29.247.922,79 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz zwrot kosztów procesu w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych oraz kosztów opłaty skarbowej.

W uzasadnieniu wskazał, że zawarł z pozwanym umowę, w ramach której pozwany miał zobowiązać się do wykonania prac budowlano-instalacyjnych dla zadania „Budowa innowacyjnej zintegrowanej oczyszczalni gazu koksowniczego w (...)(...)”. Pozwany dopuścił się licznych opóźnień w ramach realizacji umowy, a 23 lutego 2015 r. odstąpił od umowy wskazując jako podstawę § 24 ust. 5 umowy niewykazanie przez powódkę, że ta posiada środki finansowe celowe na pokrycie kosztów realizacji przedmiotu umowy, a następnie pismem z 25 marca zawiadomiła powódkę, że w jej ocenie doszło do odstąpienia od umowy o budowę oczyszczalni gazu z dniem 20 marca 2015 r. Pismem z 14 kwietnia 2015 r. powód złożył oświadczenie o odstąpieniu od umowy z powodu przerwy w wykonaniu robót objętych umową trwającą dłużej, niż 14 dni. Powódka wezwała pozwaną do zwrotu dotychczas przekazanego wynagrodzenia w wysokości 10.048.584 (dziesięć milionów czterdzieści osiem tysięcy pięćset osiemdziesiąt cztery złote) w terminie 7 dni od daty otrzymania pisma z 11 czerwca 2015 r. Pozwana nie uiściła należności. Ponadto pozwany zobowiązany

pozostaje do zwrotu 9.747.922,79 zł z uwagi na niedokonanie przez powódkę zapłaty kwoty wynikającej z faktury VAT nr (...), przekazanej powódce przez pozwaną w związku z protokołem nr (...) z 30 grudnia 2014 r. W dniu 5 października 2015 r. powód wezwał pozwanego do zapłaty kary umownej z tytułu odstąpienia od umowy o budowę oczyszczalni gazu w kwocie 9.594.000 zł oraz do zapłaty kwoty 9.906.000 zł stanowiącej wartość szkody powoda związanej z koniecznością zwrotu otrzymanego z (...) dofinansowania oraz dofinansowania z (...) nieotrzymanego w kwocie 9.906.000 zł.

Pozwany w odpowiedzi wniósł o oddalenie powództwa oraz zasądzenie kosztów postępowania w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Uzasadniając swoje stanowisko pozwany zaprzeczył, by powód nie mógł zrealizować inwestycji opartej na rozwiązaniu technicznym przez podmioty inne, aniżeli pozwana. Umowa licencyjna zawiera wyłącznie ograniczenia w zakresie sublicencji, która to wymaga zgody licencjodawcy. Zawarcie umowy nastąpiło wskutek rozstrzygnięcia przetargu ogłoszonego przez pozwaną na wykonawstwo przedmiotowej inwestycji. Powód dopuściła się opóźnień w wykonaniu zobowiązań umownych. Wskazała, iż dodatkowymi przyczynami odstąpienia od umowy, niewskazanymi w pozwie przez powoda były brak zapłaty faktury (...). Po wypowiedzeniu umowy przez pozwaną 23 lutego 2015 r. strony prowadziły rozmowy mające na celu ponowne nawiązanie stosunków umownych. Wobec niewypełnienia w terminie do 20 marca 2015 roku zobowiązania w postaci zawarcia umowy rachunku zastrzeżonego przez powoda, pozwanego i SK Bank na finansowanie kosztów inwestycji, pismem z 25 marca 2015 roku pozwany ostatecznie potwierdził odstąpienie od umowy. Późniejsze oświadczenie powoda o odstąpieniu od umowy było bezskuteczne.

Sąd ustalił co następuje:

Strony w dniu 25 marca 2013 roku zawarły umowę licencyjną do wykorzystania rozwiązania technicznego o charakterze wynalazczym, zgłoszonego do Urzędu Patentowego RP – znak Dz-IV/P. (...) z 20 maja 2010 r. o nazwie „Sposób oddestylowania benzolu z oleju płuczkowego i sposób oddestylowania benzolu z oleju płuczkowego i regeneracji oleju sorpcyjnego”. Na podstawie tej umowy pozwany udzielił powodowi pełnej i wyłącznej licencji na korzystanie z rozwiązania technicznego w szczególności przemysłowe zastosowania rozwiązania technicznego oraz prowadzenie przez powoda produkcji w oparciu o rozwiązanie techniczne. Powód mógł korzystać z rozwiązania technicznego wyłącznie we własnym przedsiębiorstwie w miejscu instalacji zlokalizowanej w B. przy ul. (...). Żadna ze stron nie mogła przenieść na rzecz osób trzecich praw i obowiązków wynikających z umowy bez uprzedniego uzyskania pisemnej zgody drugiej strony co w szczególności obejmowało udzielenie sublicencji.

(dowód: umowa licencyjna z 25 marca 2013 roku k. 219- 221, zeznania stron)

W dniu 4 czerwca 2014 roku powód zawarł umowę z Polską Agencją Rozwoju Przedsiębiorczości (dalej (...)), której przedmiotem było udzielenie powodowi dofinansowania na realizację projektu „B. (...)w (...) ze środków publicznych do maksymalnej wysokości 19 500 000,00 zł. (...) mógł wypowiedzieć umowę w przypadku zaprzestania przez powoda realizacji projektu co skutkowało by w terminie 30 dni od dnia rozwiązania umowy do zwrotu dofinansowania wraz z odsetkami w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych.

(dowód: umowa o dofinansowanie nr (...).04.04.00-24-061/13-00, k. 116-127, zeznania stron)

W dniach 17 września 2014 roku i 2 października 2014 roku powód uzyskał od (...) zaliczkę w łącznej wysokości 9 750 000,00 zł. Kwota ta była zdeponowana na specjalnym rachunku bankowym. Po zakończeniu inwestycji powód miał otrzymać pozostałą część dofinansowania (poza kwotą 9 750 000 000,00 zł resztę wydatków powód musiał pokryć środkami własnymi).

(zeznania świadka R. J. zapis w formie audio-video k. 364)

Opisy zawarte we wniosku o dofinansowania były wyciągnięte z koncepcji programowo-przestrzennej i z projektu budowlanego, które były wykonywane przez pozwanego na zlecenie powoda.

W wyniku przeprowadzonego przetargu na wykonawstwo powód w dniu 17 czerwca 2014 roku zawarł z pozwanym umowę nr (...), w ramach której zgodnie z §1 umowy pozwany zobowiązał się do wykonania „pod klucz” prac budowlano-instalacyjnych dla zadania pod nazwą: „B. (...)w (...)”. W myśl §3 umowy przedstawicielem pozwanego był kierownik budowy, którą to funkcję pełnił M. W. (1). Nadzór ze strony pozwanego w myśl §5 umowy sprawować inspektorzy nadzoru robót budowlanych i instalacyjnych – R. J. oraz inspektor nadzoru inwestorskiego. Do obowiązków powoda zgodnie z §9 umowy w szczególności należało: wyburzenie fundamentów i niwelacja terenu (na terenie działek (...) gdzie znajdowały się fundamenty po uprzednio wyburzonych obiektach jak i obniżenie istniejącego wzdłuż drogi kanału do poziomu drogi), przekazanie terenu robót i wskazanie miejsc przyłącza mediów energetycznych dla potrzeb budowy, przekazanie dokumentacji projektowej (załącznik nr 1 i 2 do umowy), dostarczenie prawomocnego pozwolenia na budowę, zapewnienie nadzoru inwestorskiego i autorskiego, obiór robót częściowych i zanikających, zapłata umówionego wynagrodzenia za wykonane roboty zgodnie z postanowieniami umowy, przystąpienie do odbioru końcowego robót oraz wystąpienie o pozwolenie na użytkowanie obiektu.

Zgodnie z §10 umowy przekazanie terenu robót miało nastąpić na podstawie podpisanego przez kierownika budowy i inspektora Koordynatora, nie później niż 3 dni robocze przed terminie rozpoczęcia robót. Pozwany zobowiązał się do rozpoczęcia robót nie później niż w terminie 5 dni roboczych od daty przekazania terenu budowy. Termin zakończenia robót i zgłoszenia do odbioru końcowego ustalono na dzień 15 października 2015 roku, zaś odbioru końcowego na dzień 30 października 2015 roku. W myśl § 13 umowy za wykonane roboty powód miał zapłacić pozwanemu wynagrodzenie ryczałtowe za przedmiot umowy określony w załączniku nr 3 na kwotę netto 39 000 000,00 zł (47 970 000,00 zł brutto). Rozliczenie za wykonane roboty miały odbywać się miesięcznymi fakturami (na koniec każdego miesiąca) częściowymi na podstawie Harmonogramu rzeczowo-finansowego stanowiącego załącznik nr 3 do umowy. Podstawą wystawienia faktury częściowej miał być podpisany protokół odbioru robót częściowych.

Na podstawie § 15 umowy należności pozwanego miały być regulowane przelewem z rachunku bankowego powoda na rachunek pozwanego wskazany na fakturze w czasie 30 dni po doręczeniu prawidłowo wystawionych faktur z załączonymi odpowiednimi częściowymi protokołami odbioru prac potwierdzonymi przez koordynatora.

Zgodnie z §19 umowy odstąpienie od umowy miało wymagać zachowania formy pisemnej z podaniem uzasadnienia pod rygorem nieważności. W myśl § 20 powód mógł odstąpić od umowy w przypadku gdy: wykonawca nie rozpoczął robót w terminie 7 dni roboczych od uzgodnionej daty ich rozpoczęcia o ile wynika to z winy pozwanego; pozwany przerwał wykonanie robót i udokumentowania, a nieusprawiedliwiona przerwa trwa dłużej niż 14 dni; pozwany wykonuje roboty niezgodnie z umową lub z dokumentacją bez akceptacji powoda i nie przystępuje do właściwego ich wykonania; wszczęto w stosunku do pozwanego postępowanie upadłościowe, likwidacyjne, układowe lub egzekucyjne; nastąpi istotna zmiana okoliczności powodujących, że wykonanie umowy nie leży w interesie publicznym, czego nie można było przewidzieć w chwili zawarcia umowy stosownie do postanowień art. 145 ustawy prawo zamówień publicznych; opóźnienie realizacji robót w stosunku do terminów podanych w harmonogramie jest większe niż 21 dni, z wyłączeniem opóźnień powstałych z winy powoda. Na podstawie § 21 umowy pozwany mógł odstąpić od umowy w przypadku, gdy powód bez uzasadnionej na piśmie przyczyny odmawia odbioru robót lub opóźnia się z płatnością faktury dłużej niż o 30 dni.

Na podstawie § 22 umowy w przypadku odstąpienia od umowy przez jedną ze stron w terminie 14 dni od dnia doręczenia zawiadomienia o odstąpieniu od umowy pozwany miał sporządzić przy udziale powoda protokół inwentaryzacji robót będących w toku, według stanu na dzień odstąpienia od umowy oraz zabezpieczyć przerwane roboty, sporządzić wykaz materiałów i urządzeń. Powód miał dokonać odbioru wykonanych robót i robót zabezpieczających oraz zapłacić pozwanemu za roboty, materiały i urządzenia.

W myśl § 23 umowy pozwany miał zapłacić powodowi karę umowną za odstąpienie od umowy przez powoda z przyczyn leżących po stronie pozwanego – w wysokości 20% wynagrodzenia określonego w §13 ust. 1 umowy.

Zgodnie z § 24 pkt. 5. umowy jeżeli w terminie do 31 sierpnia 2014 roku powód nie udokumentowałby, że posiada środki finansowe celowe na pokrycie kosztów realizacji przedmiotu umowy (w tym udziału G.w suponowaniu tymi środkami) to pozwany miał być uprawniony do odstąpienia od umowy.

(dowód: Umowa Nr (...) z dnia 17 czerwca 2014r. k. 210-217)

Strona pozwana przez cały czas miała świadomość, że powód ma otrzymać dofinansowanie na inwestycję ze środków (...). Od września 2014 roku powód bezskutecznie starał się uzyskać kredyt inwestycyjny. Wszystkie banki odmawiały udzielenia kredytu.

(dowód: zeznania świadka Z. F. zapis w formie audio-wideo k. 364 i 409, zeznania stron)

W dniu 22 września 2014 roku strony zawarły aneks nr (...) do umowy z 17 czerwca 2014 roku na mocy, którego zmieniono § 23 p. 2.2 umowy na podstawie którego powód miał zapłacić pozwanemu karę umowną w przypadku odstąpienia od umowy przez pozwanego z przyczyn leżących po stronie powoda w wysokości 20% wynagrodzenia. Strony ponadto w aneksie nr (...) zmieniły treść § 24 ust. 5 umowy zgodnie z którym jeśli w terminie do 30 września 2014 roku powód nie ureguluje należności za fakturę pozwanego wystawioną we wrześniu 2014 roku to pozwany będzie uprawniony do odstąpienia od umowy z przyczyn leżących po stronie powoda.

(dowód: aneks nr (...) z dnia 22 września 2014 roku k. 229, zeznania stron)

W dniu 21 listopada 2014 roku strony zawarły aneks nr (...) do umowy z dnia 17 czerwca 2014 roku zgodnie, z którym ustaliły nowe brzmienie § 24 pkt. 5 umowy zgodnie z którym, jeżeli w terminie do 15 lutego 2015 roku powód nie udokumentuje, że posiada środki finansowe na pokrycie kosztów realizacji przedmiotu umowy (w tym udziału (...) w dysponowaniu tymi środkami) to pozwany będzie uprawniony do odstąpienia od umowy.

(dowód: aneks nr (...) z dnia 21 listopada 2014 roku k. 243-244)

W dniu 19 grudnia 2014 roku w H. K. w Czechach miały miejsce oględziny zamówionego przez pozwanego niezbędnego do przeprowadzenia projektu Zintegrowanej K. O. Benzolu i Zintegrowanego rozdzielacza Benzolu i Wody S.. W oględzinach nie brał przedstawiciel powoda, tylko przedstawiciel pozwanego i czeski producent. Przedstawiciel powoda R. J. nie obrał udziału w oględzinach aparatu ze względu na bark zagranicznej delegacji, z tego względu dokonywał on odbiorów elementów na podstawie dokumentacji fotograficznej i protokołów odbiorów sporządzanych przez pozwanego. Zarząd powoda wiedział o sposobie odbieranych prac w Czechach i nie wysuwał ku temu zastrzeżeń. R. J. brał osobisty udział przy obiorze innego urządzenia oczyszczalni produkowanego w Hucie (...) w Z.. W grudniu 2014 roku miała miejsce kontrola (...) na terenie budowy. Następną kontrola miała mieć miejsce w lipcu 2015 roku i miała dotyczyć dokumentacji finansowej.

(dowód: protokół z przeglądu stanu zaawansowania wykonawstwa aparatów k. 315, zeznania świadka R. J. zapis w formie audio-wideo k. 364)

W dniu 16 stycznia 2015 roku po przekazaniu terenu inwestycji przez powoda pozwany rozpoczął prace związane z przygotowaniem terenu pod budowę.

W dniu 17 stycznia 2015 roku pozwany rozpoczął prace ziemne oraz prace wyburzeniowe w miejscu dawnej baterii koksowniczej. Ogólne opóźnienie w przekazaniu placu budowy wyniosła około 1 miesiąca ze względu na nieprzeprowadzenie przez powoda zgodnie z umową wszystkich prac rozbiórkowych.

Powód nie wyburzył w terminie stropu starej baterii oraz nie wykonał robót ziemnych w rejonie podtorza i starej baterii. Powód miał przełożyć kable energetyczne na froncie robót czego nie wykonał – zasilanie części technologicznej istniejącej koksowni kolidowało z projektem.

Do dnia 28 stycznia 2015 roku jeszcze nie było fizycznej możliwości rozpoczęcia prac budowlanych z powodu konieczności wywiezienia gruzu.

Funkcję kierownika budowy pełnił M. W. (2), funkcję inspektora nadzoru budowlanego pełnił M. B.. Funkcję nadzoru ze strony powoda pełnił R. J., który przekazywał, informacje prezesowi zarządu powoda. Pomimo opóźnień w rozpoczęciu robót pozwany trzymał się przyjętego harmonogramu prac. W trakcie prac R. J. podpisywał protokoły częściowych odbiorów, co stanowiło podstawę wystawiania faktur. Powód nigdy nie wysuwał zastrzeżeń co do treści podpisanych protokołów odbiorów. Zgodnie ze stanem zaawansowania sprawy w lutym 2015 roku w zgodnej opinii przedstawicieli obu stron było możliwe ukończenie inwestycji w wymaganym terminie.

(dowód: dziennik budowy k. 56-67, zeznania świadka R. J. zapis w formie audio-video k. 364, zeznania świadka M. B. zapis w formie audio-wideo k. 409, zeznania świadka M. W. (2) zapis w formie audio-wideo k. 409)

Pozwany powołał zespół do spraw realizacji kontraktu. Zespół prowadził prace przetargowe na rzecz zakupu elementów projektu (armatura, pompy, orurowanie). Przed przystąpieniem do prac pozwany na zlecenie powoda sporządził projekt budowlany, koncepcję budowlano-przestrzenną, w którym była ujęta m.in. specyfikacja dotycząca wody – pary wodnej. Po przystąpieniu do prac okazało się, że są problemy z uzyskaniem przez pozwanego informacji ujętych w Specyfikacji Istotnych Warunków Zamówienia dotyczących parametrów wody – pary wodnej. Dlatego odbyło się spotkanie z prezesem zarządu powoda podczas którego podpisano notatkę dotyczącą zmian w SIWZ. Zmiany zostały zaakceptowane przez prezesa zarządu powoda. Ponadto zatrudniony na budowie ze strony powoda energetyk J. D. przekazywał sprzeczne informacje na temat jakości pary wodnej w kotłach. W trakcie prac pozwany uzgodnił z prezesem zarządu powoda optymalizację instalacji polegającą na likwidacji jednego emitora, czyli komina w instalacji z gazowego podgrzewacza oleju płuczkowego by uniknąć dodatkowych emitorów, które ze względu na przepisy o ochronie środowiska wymagane byłoby przekazywanie danych z emisji z każdego roku.

Dla prawidłowej pracy instalacji para powinna być o odpowiedniej temperaturze. Brak uzyskania odpowiedniej temperatury i ciśnienia instalacji (co było potwierdzone pismem od energetyka J. D.) nie pozwalałoby na prawidłowe działanie instalacji. Zmiana parametrów była wymuszona stanem kotłów pary wodnej, które zostały zawarte w projekcie budowlanym i koncepcji programowo-przestrzennej jak i w SIWZ. Zgodnie z tymi dokumentami powód zobowiązał się do dostarczenia pary wodnej o ciśnieniu 5 bar.

W związku z likwidacją emitora w postaci gazowego podgrzewacza oleju gdzie ciepło niezbędne do podgrzania oleju poprzez spalanie gazu musiało być zastąpione parą z kotłów i w związku z tym, że były duże spadki ciśnienia w sieci, podano wyższe parametry pary wodnej (6,5 bar) by bilans ciepła się zamknął. Likwidacja emitora była niezbędna by skomasować wytwarzanie pary w jednym punkcie. Przy braku tego emitora trzeba było zwiększyć ciśnienie pary, ale stan techniczny kotłów nie pozwalał na uzyskanie tych 5 bar. Powód zgodnie z umową był zobowiązany do dostarczenia pary wodnej o wartości 5 bar. W trakcie prac okazało się, że kotły nie spełniają wymogu wytwarzania pary wodnej o ciśnieniu 5 bar. Powód miał świadomość, że nie uniknie remontu kotłów by osiągnąć ciśnienie pary wodnej o wartości 5 bar. By uzyskać wartość 6,5 bar nie trzeba było przeprowadzać remontu innych urządzeń. W związku z tym, że czasem użytkowania kotłów spada w nich ciśnienie wytwarzanej pary wodnej, pozwany zaproponował podniesienie wartości wytwarzanej pary wodnej do 6,5 bar zamiast wymaganej umową (...) bar.

Przewidziano, iż na budowie miała być zainstalowana turbina kondensacyjno-upustowa do produkcji energii elektrycznej, która powinna pracować na wyższych parametrach pary. W ten sposób dążono do zoptymalizowania działania by para wodna była wytwarzana w jednym źródle i po to by turbiny lepiej pracowały.

Wymóg uzyskania 6,5 bar nie był wymogiem dla kontynuowania prac. Powód nie podjął żadnych działań mających na celu zapewnienie wartości 5 barów. Pozwany wysłał zapytania do firm oferujących nowe kotły by uzyskać informacje o kosztach naprawy.

Pozwany w ramach rezygnacji z gazowego podgrzewacza oleju miał przeznaczyć 1 300 000 zł na remont kotła pary. Powód w trakcie prowadzenia inwestycji nie zgłaszał zastrzeżeń pozwanemu co do tempa prowadzonych robót. Z ramienia pozwanego o odbiorze robót informował powoda z zakresu prac budowlano-montażowych kierownik budowy M. W. (2), jeśli chodzi o elementy zamówione w H. K. jak i elementy zamówione w Hucie (...) informacje R. J. przekazywał Z. F. – pracownik pozwanego odpowiedzialny m.in. za sporządzenie dokumentacji przetargowej, za zaprojektowanie i wdrożenia jaj na budowie, uruchomienie i uzyskanie parametrów gwarancyjnych., jak i projekcie budowlanym, specyfikację istotnych warunków zamówienia, koncepcję programowo-przestrzenną, raport oddziaływania na środowisko.

(dowód: zeznania świadka Z. F. zapis w formie audio-wideo k. 364 i 409)

Pismem z 23 lutego 2015 roku (doręczonym powodowi w tym samym dniu) pozwany wskazał, że w związku z brakiem zapłaty należności wynikającej z faktury VAT nr (...) z dnia 30 grudnia 2014 roku oraz brakiem wykazania środków na pokrycie kosztów realizacji umowy na podstawie §24 pkt. 5 odstępuje od wykonania umowy w części do tej pory niewykonanej oraz wezwał powoda na dzień 27 lutego 2015 roku o przybycie na miejsce realizacji przedmiotu umowy w celu sporządzenia protokołu zdawczo-odbiorczego i ustalenia stanu zaawansowania robót.

(dowód: pismo pozwanego z 23 lutego 2015 roku k. 136)

Po złożeniu przez pozwanego oświadczenia o odstąpieniu od umowy nie wystąpiły przerwy w prowadzeniu prac budowlanych, powód zwracał się do pozwanego o nieschodzenie z placu budowy. Strony odbywały ze sobą spotkania mające na celu ponowne nawiązanie współpracy. W tym celu przygotowały one projekt porozumienia datowanego na dzień 17 marca 2015 roku na mocy którego powód miał oświadczyć, że dysponuje środkami umożliwiającymi realizację kontraktu. Środki miały być udzielone przez SK Bank w W. dla Spółki (...) sp. z o.o., które miały być przekazywane na podstawie umowy zawartej przez powoda z (...) sp. z o. o. Przedstawiciele pozwanego nie stawili się na spotkaniu celem podpisania porozumienia.

(dowód: porozumienie z 17 marca 2015 roku k. 158- 161)

Ponadto strony w dniu 18 marca 2015 roku miały zawrzeć Aneks nr (...) do umowy na podstawie którego miały m.in. wprowadzić nowy harmonogram rzeczowo-finansowy oraz ustalić termin zakończenia robót i zgłoszenia do odbioru końcowego na 30 listopada 2015 roku.

(dowód: aneks nr (...) z 18 marca 2015 roku k. 225-226)

W wyniku rozbieżności w przedmiocie warunków technicznych wykonania inwestycji w marcu 2015 roku strony podpisać porozumienie określające precyzyjnie warunki techniczne. Załącznik nr 1 miał potwierdzić postanowienia zawarte w SIWZ. Załącznik miał nie dotyczyć zmiany norm jakościowych. Z powodu braku precyzyjnych odpowiedzi powoda na zapytania pozwanego w przedmiocie warunków technicznych projektu, pozwany odstąpił od podpisania załącznika nr 1.

(dowód: załącznik nr 1 k. 352; dowód: zeznania świadka Z. F. zapis w formie audio-wideo k. 364 i 409)

Prace na terenie budowy były kontynuowane bez przerw do 20 marca 2015 roku kiedy to wstrzymano prowadzenie wszelkich prac na budowie. W po 23 lutym 2015 roku odbyły się co najmniej dwie rady budowy podczas których nie było informacji o zejściu przez pozwanego z placu budowy. W tym samym dniu kierownik budowy wydał pracownikom podwykonawcy pozwanego polecenie zabezpieczenie terenu budowy trwałym ogrodzeniem, przywrócenie i oznakowania w sposób widoczny i czytelny dla osób trzecich. Z tym dniem M. W. (2) przestał pełnić funkcję kierownika budowy, w przedmiocie czego złożył oświadczenie w (...) w B.. W dniu 13 kwietnia 2015 roku inspektor nadzoru M. B. umieścił w dzienniku budowy wpis o braku prowadzenia robót na budowie. Z dniem 30 kwietnia 2015 roku M. B. przestał pełnić funkcję inspektora nadzoru.

(dowód: dziennik budowy k. 56-67; zeznania świadka M. B. zapis w formie audio-wideo k. 409, zeznania świadka M. W. (2) zapis w formie audio-wideo k. 409)

Pismem z 20 marca 2015 roku powód wezwał pozwanego do zwrotu kwoty 10 000 000,00 zł otrzymanego finansowania przez pozwanego.

(dowód: pismo powoda z 20 marca 2015 roku k. 164-165)

W odpowiedzi na pismo powoda, pozwany pismem z 25 marca 2015 roku zwrócił się do powoda do przedstawienia pełnomocnictw osób podpisanych pod pismem powoda z 20 marca 2015 roku. Ponadto pozwany wskazał przyczyny braku stawiennictwa na spotkaniu w oddziale SK Bank z przedstawicielami powoda, (...) sp. z o.o. i SK Bank, podczas którego miała zostać udzielona gwarancja .

(dowód: pismo pozwanego z 25 marca 2015 roku k. 137-139)

Podczas poszukiwania banku mogącego udzielić powodowi kredytu na realizację projektu uzyskano informację, że SK Bank mógłby udzielić takiego kredytu, tylko nie bezpośrednio powodowi, ale podmiotowi trzeciemu. Powód i spółka (...) sp. z o.o. były w stałych stosunkach gospodarczych. (...) sp. z o.o. sprzedawał powodowi węgiel, a potem odbierał koks, który następnie sprzedawał na rynku krajowym.

W dniu 26 marca 2015 roku SK Bank zawarł ze spółką (...) sp. z o.o. umowę o kredyt inwestycyjny długoterminowy, który miał być przeznaczony na sfinansowanie realizacji umowy kupna-sprzedaży i współpracy z dnia 6 lutego 2015 roku zawartej pomiędzy (...) sp. z o. o. a powodem dot. oczyszczalni gazu. Udzielony kredyt miał opiewać na kwotę 32 800 000,00 zł. Udzielenie kredytu zostało uzależnione m.in. od przedłożenia przez (...) sp. z o.o. gwarancji bankowej lub ubezpieczeniowej na wykonanie przedmiotowej oczyszczalni gazu przez wykonawcę oczyszczalni.

Ostatecznie kredyt nie został uruchomiony.

(dowód: umowa o kredyt inwestycyjny k. 347-350, zeznania świadka E. Z. zapis w formie audio-wideo k. 492)

Pismem z 14 kwietnia 2015 roku powód poinformował pozwanego o odstąpieniu od umowy na podstawie §19 umowy tj. utrzymującej się przerwy w wykonywaniu robót objętych umową trwającą dłużej nie 14 dni oraz wezwał do wyznaczenie terminu do sporządzenia przy udziale powoda protokołu z inwentaryzacji robót będących w toku, według stanu na dzień odstąpienia od umowy.

(dowód: pismo powoda z 14 kwietnia 2015 roku k. 140-142)

Pismem z 11 czerwca 2015 r. powód poinformował pozwanego, że częściowe protokoły odbioru przedmiotu umowy podpisane przez R. J. nie odpowiadały rzeczywistemu zakresowi prac w ramach umowy oraz wskazał, że uchyla się od skutków oświadczeń złożonych w tych protokołach powołując się na błąd dotyczący treści czynności prawnej. Ponadto powód wezwał pozwanego do zwrotu dotychczas przekazanego wynagrodzenia w kwocie 10 048 584,00 zł w terminie 7 dni od otrzymania pisma.

(dowód: pismo powoda z 11 czerwca 2015 roku k. 147-148)

Pozwany pismem z 19 czerwca 2015 roku poinformował powoda bezskuteczności uchylecia się od skutków prawnych oświadczenia woli zawartego w protokołach odbioru oraz wskazał na brak podstaw dla roszczenia powoda o zwrot kwoty 10 048 584,00 zł ze względu na odstąpienie pozwanego od umowy.

(dowód: pismo pozwanego z 19 czerwca 2015 roku k. 222-223)

Pismem z 30 lipca 2015 r. powód odstąpił od umowy o dofinansowanie inwestycji przez (...) wskazując na przyczynę odstąpienie przez pozwanego od realizacji inwestycji.

(dowód: pismo powoda z 30 lipca 2015 roku k. 245)

Pismem z 19 sierpnia 2015 roku (...) zwrócił się do powoda do zwrotu wypłaconej zaliczki w kwocie 9 750 000,00 zł. Do dnia wydania wyroku pozwany nie zwrócił uzyskanej zaliczki.

(dowód: pismo (...) z 19 sierpnia 2015 roku k. 246-247, zeznania świadka E. Z. zapis w formie audio-wideo k. 492)

Sąd ustalił powyższy stan faktyczny w oparciu o dowody z dokumentów, których treści żadna ze stron nie kwestionowała oraz o zeznania świadków oraz stron.

Sąd nie dał wiary zeznaniom świadka G., J. co do pisanego stanu faktycznego a w szczególności, w tej części w której wskazywali, że powodem odstąpienia od umowy była trwała bezczynność pozwanego na placu budowy po ponownym zawarciu umowy, tj po dniu oraz w tej części w której zeznawali, iż powód [osiadał pełne zabezpieczenie finansowe dla kontynuowania inwestycji a jedynie z uwagi na nieoczekiwane i nie przewidziane umową zmiany parametrów podawania pary doszło do powstania nieprzewidzianych, dodatkowych kosztów, których powodów nie był w stanie ponieść.

Zeznaniom tym przeczą pozostałe okoliczności sprawy wskazujące na to, iż powód nie posiadał od chwili zawarcia umowy wystarczającego zaplecza finansowego a dla uzyskania jakichkolwiek środków zawierał umowy m.in. pod zastaw dostawy koksu bądź czynił próby pozyskania funduszy od innych jednostek. Zeznania świadków oraz przedstawiciela powoda - prezesa C. także nie zasługują na uwzględnienie w tej części w jakiej naprowadzały okoliczności zawarcia przez strony porozumienia co do dalszego kontynuowania umowy po zgodnym uznaniu przez strony za bezskuteczne oświadczenie pozwanego o odstąpieniu od umowy przez pozwanego.

Sąd nie uwzględnił wniosku o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego uznając, iż nie jest żadną miarą sporna innowacyjność projektu, który miał być realizowany na podstawie umowy stron.

Sąd zważył co następuje:

Roszczenie powoda oparte o różne podstawy prawne tj. art. 471 oraz 483 kc i 494 par. 1 kc, co do zasady jak i wysokości jest nie zasadne.

Powód dochodzi zapłaty kwoty :

- tytułem zwrotu 9.747.922,79 zł z uwagi na niedokonanie przez powódkę zapłaty kwoty wynikającej z faktury VAT nr (...), przekazanej powódce przez pozwaną w związku z protokołem nr (...) z 30 grudnia 2014 r. ;

- kary umownej z tytułu odstąpienia od umowy o budowę oczyszczalni gazu w kwocie 9.594.000 zł

-oraz kwoty 9.906.000 zł stanowiącej wartość szkody powoda związanej z koniecznością zwrotu otrzymanego z (...) dofinansowania oraz 9.750.000,00 zł z tyt. utraconych korzyści dofinansowania z (...) nieotrzymanego w kwocie 9.906.000 zł.

Zasadnicza argumentacja powoda dla uzasadnienia roszczenia opiera się o konstrukcję odszkodowania z tytułu nie osiągnięcia zamierzonego celu jakim było wykonanie prac budowlano-instalacyjnych dla zadania „Budowa innowacyjnej zintegrowanej oczyszczalni gazu koksowniczego w (...). Zarówno żądanie zapłaty kar mownych jak i rozliczenia pobranego oraz niepobranego dofinansowania z (...) bezpośrednio dotyczyć ma szkody jaka powód poniósł z tyt. niewykonania zobowiązania przez pozwanego oraz związana z tym utrata oczekiwanego przez powoda stosownego dofinansowania.

Pierwszorzędnym dla rozstrzygnięcia sprawy jest ustalenie czy i która ze stron jako pierwsza skutecznie złożyła oświadczenie o odstąpieniu od umowy, ustalenie przyczyn złożenia takiego oświadczenia a w dalszej kolejności

odniesienie się do skutków związanych z zerwaniem węzła obligacyjnego łączącego strony i ustalenie związku przyczynowego pomiędzy działaniem / zaniechaniem pozwanego i powstaniem szkody u powoda.

Jak wynika ze stanu faktycznego sprawy pozwany złożył oświadczenie o odstąpieniu od umowy w części do tej pory niewykonanej w dniu 23 lutego 2015r. na skutek niewykazania środków na pokrycie kosztów realizacji umowy , z kolei powód złożył oświadczenie o odstąpieniu od umowy oświadczeniem z dnia 14 kwietnia 2015r., wskazując jako podstawę odstąpienia utrzymującą się przerwę w wykonywaniu robót (trwająca dłużej niż 14 dni- stwierdzone wpisem w dzienniku budowy „ Roboty budowlane nie są prowadzone. Brak Wykonawcy na budowie od dnia 20 marca 2015r.”).

Pozwany w ramach zawartej umowy z tyt. realizacji prac budowlano – instalacyjnych miał otrzymać wynagrodzenie ryczałtowe 47.970 000,00 zł brutto

Nie ulega wątpliwości, iż umowa z dnia 17.06.2014r. przewidywała w par. 14 oraz 15, że rozliczenie za wykonane roboty odbywać się miało miesięcznymi fakturami (na koniec każdego miesiąca) częściowymi na podstawie harmonogramu rzeczowo – finansowego, przelewem w czasie 30 dni po doręczeniu prawidłowo wystawionych faktur. Powód z kolei do dnia 31 sierpnia 2014r. był zobligowany do udokumentowania posiadania środków finansowych – par. 24 ust 5 .

Na dzień sporządzenia aneksu nr (...), tj. 22 września 2014r. powód już zalegał z zapłatą należności z faktury a strony zgodnie oświadczyły, iż brak zapłaty do dnia 30 września 2014r. będzie stanowił dla pozwanego przesłankę do odstąpienia od umowy z przyczyn leżących po stronie powoda- Zamawiającego. Z kolei aneksem nr (...) strony przyjęły, iż jeżeli w terminie do dnia 15 lutego 2015r. Zamawiający – powód nie dokumentuje, że posiada środki finansowe celowe na pokrycie kosztów realizacji przedmiotu umowy to pozwany – wykonawca będzie uprawniony do odstąpienia od umowy.

Jak wynika z dokumentów przedłożonych do akt sprawy pozwany w miesiącu grudniu 2014r. wykonał na rzecz powoda prace polegające na prefabrykacji aparatów a ich wartość została ustalona zgodnie z harmonogramem na kwotę 300.661,20 zł brutto. Pozwany z tego tytułu wystawił fakturę (...) z dnia 30 grudnia 2014r. w oparciu o protokół częściowego odbioru robót . Termin zapłaty tej należności upłynął w dniu 29 stycznia 2015r. , co już dawało pozwanemu podstawę do odstąpienia od umowy. Wezwaniem z dnia 02 lutego 2015r. powód został ponaglony o dokonanie zapłaty z tyt. faktury (...) do dnia 15 lutego 2015r. czyli do dnia , do którego powód było zobowiązany do wykazania posiadania środków celowych na pokrycie kosztów realizacji przedmiotu umowy.

Jak się wydaje powód nie był od chwili zawarcia umowy przygotowany finansowo na udźwigniecie ciężarów finansowych w związku z realizacją umowy. Powód liczył na uzyskanie środków z dofinansowania , ew. z tyt. kredytów udzielonych podmiotom trzecim . Nie może umknąć Sądowi również okoliczność wpłaty przez pozwanego na rzecz powoda kwoty 1.000.000.00 zł na rozliczenie zakupu koksu odlewniczego a to dla wykazania przed (...) zapłaty należności z tyt. podatku VAT , co było warunkiem dalszego (...) spółka z o.o. w K. a (...) Bankiem (...) w W. finansowania inwestycji. Czyli już w grudniu 2014r. powód nie posiadał zaplecza finansowego na zapłatę podatku a i ostatecznie nie potrafił zrealizować zamówienia , na poczet którego pozwany dokonał wpłaty j/w. Ostatecznie stan niewypłacalności powoda został stwierdzony orzeczeniem Sądu Rejonowego w Katowicach z dnia 15 lutego 2016r. GU 220/12 , utrzymany w mocy postanowienie Sadu Okręgowego w Katowicach z dnia 21 lipca 2016r., sygn. akt XIX Gz 498/16

Odrębnej analizie należy poddać treść umowy zawartej przez (...) spółka z o.o. w K. a (...) Bankiem z dnia 26 marca 2015. Zapomina powód ,iż termin dla wykazania posiadania środków dla realizacji inwestycji został pierwotnie umieszczony już w umowie a następnie przedłużony do dnia 15 lutego 2015r. Pomijając fakt ,iż umowa z dnia 26 marca 2015r. nie dawała powodowi absolutnie żadnych gwarancji pozyskania środków . Nie jest sporne, iż po złożeniu przez pozwanego oświadczenia o odstąpieniu od umowy strony prowadziły negocjacje dot. ewentualnego cofnięcia przez pozwanego oświadczenia o odstąpieniu od umowy i kontynuowania prac jednakże do podpisania stosownego porozumienia oraz aneksu nr (...) nie doszło mimo jęgo przesłania powodowi w dniu 17 marca 2015r.

Dla ustalenia, jak strony rzeczywiście pojmowały oświadczenie woli w chwili jego złożenia może mieć znaczenie także ich postępowanie po złożeniu oświadczenia, na przykład sposób wykonania umowy. Jeżeli jednak okaże się, że strony różnie rozumiały treść złożonego oświadczenia woli, to za prawnie wiążące - zgodnie z kombinowaną metodą wykładni - należy uznać znaczenie oświadczenia woli ustalone według wzorca obiektywnego, czyli takie, jakie powinien mu przypisać adresat oświadczenia, który z należyłą starannością dokonuje wykładni zmierzającej do odtworzenia treści myślowych osoby składającej oświadczenie woli. W takim wypadku należy rozpocząć od sensu wynikającego z reguł językowych, z tym że przede wszystkim należy uwzględniać zasady, zwroty i zwyczaje językowe używane w środowisku, do którego należą strony, a dopiero potem ogólne reguły językowe. Wskazane jest zatem przyjmowanie takiego sensu oświadczenia woli, które uwzględnia logikę całego tekstu, który je wyraża (kontekst słowny). Znaczenie dla stwierdzenia zgodnej woli stron mają również ich późniejsze oświadczenia oraz zachowania, a więc tzw. kontekst sytuacyjny. Niezależnie od powyższego, z art. 65 § 2 k.c. wynika nakaz kierowania się przy wykładni umowy jej celem, przy czym nie jest konieczne, aby był to cel uzgodniony przez strony, wystarczy cel zamierzony przez jedną stronę, który jest wiadomy drugiej. Argumenty językowe (gramatyczne) schodzą w tym wypadku na drugi plan, ustępując argumentom odnoszącym się do woli stron, ich zamiaru i celu (I ACa 302/16, wyrok s.apel. 2016-09-23 w Białymstoku).

Sąd nie ma wątpliwości, iż po dacie złożenia oświadczenia o odstąpieniu od umowy pozwany wykonywał jeszcze pewne prace oraz równolegle strony prowadziły rozmowy co do renegotjacji postanowień umowy. Jednakże powód nie wykazał, iż pozwany realizował inne prace niż te, które dotyczyły zabezpieczenia części już wykonanych prac. Znamienne jest to, iż po dacie 17 lutego 2015r. - czyli po przeprowadzeniu kontroli bhp oraz robót budowlanych prace wyburzeniowe, zbrojeniowe oraz betonowanie podjęto dopiero w dn. 04 marca 2015r. i ostatecznie przerwano w dn. 20 marca 2015r., czyli w dniu wystosowania do pozwanego pisma z wezwaniem do zwrotu kwoty 10 000.000 zł (karta 164). Z powyższego wynika wprost, iż prace realizowane po dacie złożenia oświadczenia o odstąpieniu od umowy były tylko częściowo kontynuowane w branży wyburzeniowo - murarskiej do czasu podpisania przez strony porozumienia z dnia 17 marca 2015r. Inną rzeczą pozostaje ich wzajemne rozliczenie natomiast nie stanowią one dla sądu przesłanki do uznania, iż pozwany cofnął oświadczenie o odstąpieniu od umowy z przyczyn leżących po stronie powoda. Sąd przyjmuje, iż faktu odstąpienia od umowy z dnia 25 lutego 2015r. nie zmienia oświadczenie Prezesa C. zawarte w protokole Inwentaryzacji z dnia 31 marca 2015r. Zważyć należy, iż datę 20 marca 2015r. należy ściśle wiązać z treścią pisma powoda z tej daty oraz ostatnim wpisem, do Dziennika Budowy. Data 20 marca 2015r. dotyczy zaprzestania prowadzenia jakichkolwiek rozmów dla podjęcia próby realizacji umowy po odstąpieniu od jej wykonywania przez pozwanego z przyczyn leżących po stronie powoda.

Powód przemilcza, iż w dniu 19 grudnia 2014r., co wynika z protokołu nr (...) stan zaawansowania prac oceniono na 66% zakresu przewidzianego kontraktem. Błąd na, który powołuje się powód w piśmie z dnia 11 czerwca 2015r. nie może być przez Sąd inaczej oceniony niż tylko jako próba odzyskania wydatkowanych przez powoda należności z tyt. odebranych już prac. Jak wynika z protokołów z dnia 29 września 2014r., 29 października 2014r., 28 listopada 2014r. 30 grudnia 2014r. powód dokonywał odbioru prac w cyklu miesięcznym i trudno uznać aby od 28 września 2014r. do dnia 11 czerwca 2015r. powód działał w błędzie co do rzeczywistego zakresu prac wykonanych przez pozwanego. Z art. 84 kc wynika, iż możliwość uchylecia się od skutków prawnych oświadczeń woli zachodzi wtedy, gdy dotyczy okoliczności faktycznych bądź okoliczności prawnych, przy czym zawsze musi to być błąd istotny i odnoszący się do treści oświadczenia woli. Nie ma znaczenia błąd odnoszący się tylko do pobudki (motywu) czynności prawnej, gdyż powódka twierdziła, że gdyby wiedziała w dacie podpisania protokołów odbioru, że zakres wykonanych przez pozwanego prac był mniejszy to nie dokonałaby zapłaty. Zagadnienie błędu osoby podpisującej dokument bez zapoznania się z jego treścią nie może być ujmowane jednorodnie. W szczególności odróżnić trzeba te przypadki, kiedy niezapoznanie się z treścią dokumentu jest wynikiem obojętności osoby taki dokument podpisującej, czy też nieuzasadnionego okolicznościami przeświadczenia, że dokument ten zawiera treść odpowiadającą jej oczekiwaniom od sytuacji, gdy osoba podpisująca dokument jednoznacznie wyraziła swe oczekiwania co do istotnych postanowień kształtujących treść dokonywanej czynności prawnej i jest zapewniana, że treść przedstawionego jej do podpisu dokumentu odpowiada tym jej oczekiwaniom. W tej drugiej sytuacji niewątpliwie mamy do czynienia z błędnym przekonaniem podpisującego dokument, że składa oświadczenie woli o innej treści, niż rzeczywiście w dokumencie

tym zawarte, a źródłem tego przeświadczenia jest zaufanie do drugiej strony umowy. Nie ma żadnej istotnej przyczyny, aby osobie takiej nie udzielić ochrony (wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie - I Wydział Cywilny z 2015-02-20, I ACa 1699/14).

Sąd nie podziela zatem konkluzji powoda, iż na skutek braku realizacji prac przez pozwanego nie było możliwe zrealizowanie inwestycji opartej o wykorzystanie rozwiązania technicznego, do którego pozwany udzielił powodowi licencji a co spowodowało konieczność zwrotu w całości udzielonego przez (...) dofinansowania. Oczywistym jest, że powód będzie zobligowany do takiego zwrotu jednakże obowiązek ten powstał na skutek działań – zaniechań samego powoda a nie pozwanego. Nie jest zatem zasadne roszczenie powoda o zapłatę kar umownych gdyż nie było podstaw do ich naliczania a oświadczenie powoda o odstąpieniu od umowy pozbawione jest prawnej doniosłości na skutek wcześniej złożonego, skutecznego oświadczenia przez pozwanego. Nie było rzeczą pozwanego oczekiwanie na zapewnienie istnienia posiadania środków finansowych a z pewnością przedłużające się procedury uzyskania finansowania nie ekskulpują powoda. Nie może zatem zrealizowane przez pozwanego uprawnienie do odstąpienia od umowy być traktowane wykorzystane w sposób sprzeczny z zasadami współzycia społecznego (5 kc). Powoływane przez powoda zasady uczciwości kupieckiej, rzetelności i transparentności działań przy realizacji inwestycji nie były przez niego samego stosowane a zarzut ich naruszenia przez pozwanego stanowi, w ocenie sądu, jedynie wybieg procesowy.

Ostatecznie przyjęto, iż po stronie powodowej leżały przyczyny umownego odstąpienia przez pozwanego od umowy czego konsekwencją jest przyjęcie, iż powodowi nie przysługują roszczenia zwrotu należności z tyt. należycie wykonanych i odebranych bez zastrzeżeń przez powoda prac, nie przysługują mu także przewidziane w par. 23 ust 1.8 kary umowne wraz z roszczeniem uzupełniającym gdyż do odstąpienia od umowy przez powoda skutecznie nie doszło. Nie mogą znaleźć uzasadnienia żądania dot. dochodzonej w tym zakresie szkody rzeczywistej oraz utraconych korzyści gdyż brak związku przyczynowego pomiędzy uprawnionym działaniem pozwanego a kierowanymi do procesu roszczeniami z tego tytułu. To powód nienależycie prowadził inwestycję, celowo zwodził pozwanego perspektywami uzyskania środków nie tylko na zaspokojenie już wymagalnych wierzytelności ale także na zabezpieczenie płatności z tyt. wykonania całej umowy.

Ostatecznie przyjęto, iż roszczenie powoda nie zasługuje na uwzględnienie i na mocy przywołanych na wstępie części zważeniowej przepisów powództwo oddalono. O kosztach procesu Sąd postanowił na podstawie art. 98 oraz 108 kpc, uznając powoda za stronę przegrywającą proces w całości. Na koszty należne pozwanemułożyło się wynagrodzenie dla pełnomocnika profesjonalnego w wysokości 7200 zł oraz zwrot opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

SSO Małgorzata Korfanty